

VANHEMMAT PIENEN SUZUKISOITTAJAN TUKENA

Vanhemman tuen merkitys oppimisessa

Musiikin koulutusohjelma
Musiikkipedagogi
Opinnäytetyö
12.3.2007

Marttiina Ahlström

Koulutusohjelma Musiikin koulutusohjelma		Suuntautumisvaihtoehto Musiikkipedagogi
Tekijä Martiina Ahlström		
Työn nimi Vanhemmat pienen suzukisoittajan tukena - Vanhemman tuen merkitys oppimisessa		
Työn laji Opinnäytetyö	Aika Maaliskuu 2007	Sivumäärä 29 + 2
<p>Tämä opinnäytetyö käsittelee suzukimenetelmää ja siihen liittyvää vanhempainkoulutusta. Koska suzukimenetelmällä aloittavat lapset ovat alle kouluikäisiä, on vanhemman rooli soittoharrastuksen alussa merkittävä. Tämän takia vanhemmat osallistuvat vanhempainkoulutukseen, jossa he oppivat huilunsoiton perusteet ja perehtyvät suzukimenetelmään. Näin vanhemmat osaavat ohjata lasta kotiharjoittelussa.</p> <p>Etsin työssäni keinoja, joilla vanhempi pystyy auttamaan ja tukemaan lasta soittoharrastuksessa. Työ esittelee suzukimenetelmän perusteita ja vertaa sitä niin sanottuun perinteiseen menetelmään. Olen haastatellut kolmea huilusuzukiopettajaa ja kahta suzukiäitiä. Toinen näistä vanhemmista on oppilaani äiti. Olen seurannut tämän oppilaan kehitystä hänen ensimmäisen soittovuotensa ajan.</p> <p>Haastatteluissa tuli ilmi, että tärkein vanhemman tehtävä on tarjota lapselle kannustava ja positiivinen oppimisympäristö. Tämä koskee sekä harjoitteluympäristöä että lapsen koko elinympäristöä. Vaikka suzukimenetelmä vaatii vanhemmalta sitoutumista, ei kumpikaan haastatteleistani vanhemmista tuntenut sitoutumista negatiivisena. Vanhempainkoulutus oli vanhemmista positiivinen kokemus ja lapsen auttaminen kotiharjoittelussa sujui koulutuksen vuoksi helpommin. Haastattelemani suzukiopettajat pitivät tärkeänä, että opettajalla on hyvä suhde lapsen vanhemman kanssa jo alusta asti. Näin ollen mahdolliset ongelmat on tulevaisuudessa helpompi käsitellä.</p>		
Teos/Esitys/Produktio		
Säilytyspaikka Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian kirjasto/Ruoholahti		
Avainsanat suzukimenetelmä, huilunsoiton opetus, vanhempainkoulutus, oppimisympäristö		

Degree Programme in Classical Music		Degree Music pedagogue	
Author Marttiina Ahlström			
Title Parents supporting a young suzuki student – How the support of a parent can help in the learning process			
Type of work Thesis	Date March 2007	Pages 29 + 2	
<p>This thesis deals with the Suzuki Method and the parent education it includes. Because the children who start with the Suzuki Method are under school age, the role of the parent is significant in the beginning of the learning process. For this reason the parents take part in parent education to learn the basics of flute playing and the main points of the Suzuki Method. This enables parents to guide their child in practising at home.</p> <p>In this thesis, I have attempted to develop tools the parent can use to support the child. I show the main points of the Suzuki Method and compare them with the so-called traditional method. I have interviewed three Suzuki teachers and two Suzuki mothers. One of the parents is the mother of one of my students. I followed this student's development for the first year of his flute playing.</p> <p>The interviews revealed that the most important task of the parent is to create a positive and encouraging environment for the child, including the whole environment where the child is growing, not just the practising environment. Even though the Suzuki Method requires a commitment from the parent, the two Suzuki mothers that I interviewed didn't find this commitment to be a negative aspect in the method; indeed, both had found the parent education to be a positive experience which made it easier for them to help their child practise at home. The Suzuki teachers that I interviewed considered a good relationship between the parent and the teacher to be very important from the very beginning, as it makes it easier to deal with any future problems.</p>			
Work / Performance / Project			
Place of Storage Helsinki Polytechnic Stadia library/Ruoholahti			
Keywords The Suzuki Method, flute teaching, parent education, learning environment			

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Suzukimenetelmän perusteet	3
2.1	Tohtori Shinichi Suzuki ja professori Toshio Takahashi	3
2.2	Äidinkielenmenetelmä kasvatuksessa	4
2.3	Kaikilla on kyky oppia	5
2.4	Menetelmän edut ja sen erot perinteiseen menetelmään	6
3	Soittoharrastuksen aloittaminen	9
3.1	Oppilaiden valinta	9
3.2	Vanhempainkoulutus	9
3.3	Vanhemman rooli kotona ja soittotunnilla	10
4	Oppilaan seuranta	13
4.1	Oman oppilaan ensimmäinen vuosi	13
4.2	Haasteet opetuksessa	15
4.3	Ensimmäisen soittovuoden jälkeen	16
5	Haastattelujen analysointi	18
5.1	Opettajien haastattelut	18
5.1.1	Oppilaiden valinta	18
5.1.2	Vanhempainkoulutus	19
5.1.3	Vanhempainkoulutuksen tavoitteet	20
5.2	Vanhempien haastattelut	22
6	Päätelmät	24
6.1	Miten vanhempi voi auttaa lasta oppimaan	24
6.1.1	Harjoittelu kotona	24
6.1.2	Lapsi saa enemmän vastuuta	25
6.2	Pohdintaa	25
6.3	Oman pedagogisen identiteetin vahvistuminen	28
	Lähteet	29
	Liitteet	

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö esittelee suzukimenetelmän perusteita ja suzukimenetelmän soveltamista huilun alkeisopetuksessa. Työssä keskitytään erityisesti vanhempainkoulutukseen, opettajan ja vanhempien väliseen yhteistyöhön sekä siihen miten tällä yhteistyöllä voidaan auttaa lapsen oppimisprosessia. Suzukimenetelmässä vanhemmilla on merkittävä rooli lapsensa harrastuksessa. Kun vanhemmilla on jatkuva yhteys lapsensa opettajaan, voidaan lapselle tämän yhteistyön avulla luoda oppimista kannustava ilmapiiri. Tässä työssä etsin tapoja, joilla vanhempi pystyy tukemaan lastaan ja luomaan kotiin positiivisen ilmapiirin.

Työn johdannoksi kerron opinnäytetyöni sisällöstä, sen tavoitteista ja kenelle työ on tarkoitettu. Toinen luku käsittelee suzukimenetelmän perusteita ja historiaa sekä suzukimenetelmän keskeisiä henkilöitä. Kolmannessa luvussa kerron, miten lapsen soittoharrastus alkaa ja mitä vanhempainkoulutukseen kuuluu sekä vanhemman roolista kotona ja soittotunnilla. Neljännessä luvussa esittelen oman oppilaani ensimmäistä vuotta huiluoppilaana. Olen seurannut tätä työtä varten hänen kehitystään ja kerron myös haasteista, joita kohtasin opetuksessa. Olen myös haastatellut kolmea suzukiopettajaa ja kahta suzuki vanhempaa, näiden haastatteluiden tuloksia esittelen viidennessä luvussa. Kuudennessa luvussa kerron työn tuloksena syntyneitä johtopäätöksiä.

Opetan Tapiolan musiikkiopistossa (nykyiseltä nimeltään musiikkiopisto Avonia) huilunsoittoa. Minulla on suzukioppilaiden lisäksi myös muita oppilaita. Vuonna 1999 aloitin viisitasoisen suzukiopettajakoulutuksen, josta olen suorittanut kolme ensimmäistä tasoa.

Tässä työssä on käytetty lähdemateriaalina Marja-Leena Mäkilän suzukiopettajakoulutuksen luentoja vuodesta 1999 lähtien. Olen käyttänyt myös omia kokemuksiani suzukioppilaana vuodesta 1985 ja suzukiopettajana vuodesta 2003 alkaen. Olen käyttänyt lähteenä myös tohtori Shinichi Suzukin kirjoittamia kirjoja *Nurtured by love* ja *Ability development from age zero*. Kirjassa *Johdatus musiikintutkimukseen* on Maija Fredriksonin kirjoittama artikkeli lasten musiikillisen kehityksen tutkimuksesta, jota olen myös käyttänyt lähteenä. Muina lähteinä olen

käyttänyt Opetushallituksen laatimia *Musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteita* vuodelta 2002 ja *Kehittyvä ihminen* –kirjaa, josta olen löytänyt työhöni sopivia viittauksia kasvatopsykologiasta.

Opinnäytetyöni tavoite on löytää niitä keinoja, joilla vanhempi pystyy yhdessä opettajan kanssa tukemaan lastaan oppimisessa. Haluan tarjota vanhemmille konkreettisia neuvoja paremman oppimisympäristön luomiseen kotona. Työ on tarkoitettu kaikille, jotka ovat kiinnostuneita huilun alkeisopetuksesta ja suzukimenetelmästä. Toivon, että vanhemmat pystyvät tästä työstä löytämään uusia ideoita oman lapsensa tukemiseen.

2 Suzukimenetelmän perusteet

2.1 Tohtori Shinichi Suzuki ja professori Toshio Takahashi

Tohtori Shinichi Suzuki syntyi v. 1898 Naganossa Japanissa viulutehtailijan poikana. Hän opiskeli musiikkia Japanissa, ja myöhemmin Saksassa mm. Karl Klingerin oppilaana. 30-vuotiaana hän palasi Japaniin vaimonsa Waltraudin kanssa ja aloitti pienten lasten oppimiskyvyn tutkimuksen ja heidän opettamisensa. Matsumotossa, Japanissa on tohtori Suzukin perustama Talent Education –koulu, jossa hän työskenteli koko aktiiviuransa ajan. Tohtori Suzuki oli myös aktiivinen jäsen Suzuki-kvartetissa, jonka hän perusti veljiensä kanssa. (Suzuki 1983, 2-3.)

Suzukimenetelmää kutsutaan myös äidinkielenmenetelmäksi, joka kuvaavakin sitä hyvin. Kun pieni lapsi opettelee puhumaan, hän kuuntelee ensiksi puhetta ympärillään ja rupeaa vähitellen muodostamaan sanoja. Suzukimenetelmässä lapsi kuuntelee musiikkia ja varsinkin niitä kappaleita, joita hän tulee itse myöhemmin soittamaan ja vähitellen aloittaa itse varsinaisen soittamisen.

Tohtori Suzuki aloitti viulunsoitonopetuksen äidinkielenmenetelmällä vuonna 1933. Vuonna 1948 tohtori Suzuki perusti Matsumotoon Talent Education -koulun alle kouluikäisille lapsille. Tarkoituksena oli aloittaa projekti tällä oppimismenetelmällä, jotta jokainen lapsi voisi kehittää oman kykynsä osaksi itseään. Lapset otettiin kouluun aina ilman pääsykokeita. Koulussa opetettiin myös liikuntaa, jonka yhteydessä kehitettiin nopeita refleksejä sekä opetettiin japanin kielen eri kirjoitusmuotoja, piirustusta ja kalligrafiaa sekä myös englantia. (Mäkilä 1999.)

Professori Toshio Takahashi aloitti huilunsoiton 19-vuotiaana. Ennen huilunsoiton aloittamista Takahashi kirjoitti useita romaaneja ja oli myös tunnustettu sumopainija. Myöhemmin hän opiskeli tohtori Suzukin kanssa suzukimenetelmää ja tohtori Suzukin pyynnöstä aloitti huilusuzukin kehittämisen. Huilusuzukia on opetettu 1970-luvulta lähtien Japanissa, josta se vähitellen levisi muualle maailmaan. Nykyään professori Takahashi opettaa Matsumotossa, Japanissa Talent Education –koulussa, jonka tohtori Suzuki perusti.

2.2 Äidinkielenmenetelmä kasvatuksessa

Tohtori Shinichi Suzuki tajusi eräänä päivänä, että kaikki japanilaiset lapset puhuvat sujuvaa japania. Vaikka monista tämä oli itsestäänselvyys, Suzuki mietti oivalluksen merkitystä oppimisessa. (Suzuki 1981, 4.) Tämä oli tohtori Suzukin ajatus, joka johti äidinkielenmenetelmän syntymiseen.

Suzuki mietti mistä tässä oli kysymys. Usein yleistetään, että lapset, jotka eivät menesty koulussa, ovat vain syntyneet tyhmiksi, mutta silti nämä lapset puhuvat monimutkaista äidinkieltään sujuvasti. Jos nämä lapset olisivat yhtä tyhmiä kuin usein ajatellaan, he eivät kykenisi kommunikoimaan äidinkielellään. Tämä oli Suzukin oivallus, johon koko menetelmä perustuu.

Siitä päivästä lähtien Suzuki alkoi tarkkailla ja opiskella asioita, jotka vaikuttivat lapsen oppimiseen:

- ympäristön vaikutukset varsinkin vastasyntyneeseen vauvaan
- opitun toistaminen
- vanhempien asenne lasta kohtaan ensimmäisestä elinpäivästä alkaen
- luonnollinen kehitys päivittäisen toistamisen kautta
- vanhempien luoma innostus uusiin kykyihin ja lapsen niistä saama ilo.

Tuloksena tohtori Suzuki huomasi, että tämä äidinkielenmenetelmä on mahtava opetusprosessi, josta lapsi on innostunut ja ”harjoittelu” jatkuu aamusta iltaan. Tällä tavalla pystytään myös estämään usein koettu turhautuneisuus, jota yleisesti esiintyy uusia asioita opetellessa. Kieltäytyisikö lapsi opettelemasta äidinkieltään eli kommunikoimaan vain siksi, että oppiminen olisi tylsää? Äidinkielenmenetelmä on hyvä esimerkki ihmisen kyvystä kehittyä.

Jokainen lapsi syntyy ainutkertaisena ja hänellä on jokin lahjakkuus, jota voidaan kehittää äidinkielenmenetelmän avulla. Tohtori Suzuki mietti usein, että jos useammat ihmiset ottaisivat tällaisen kasvatustyylin omakseen, voitaisiin luoda paljon parempi ja ymmärtäväisempi ilmapiiri tuleville sukupolville.

2.3 Kaikilla on kyky oppia

Tohtori Suzukin perusajatus on, että lahjakkuus ei ole synnynnäistä. Yleensä ihmiset ajattelevat, etteivät he voi vaikuttaa omassa elämässään omien taitojensa kehittymiseen, vaan tyytyvät kohtaloonsa. Tällainen ajattelu on tohtori Suzukin mielestä turhaa, koska jokainen saisi elämästänsä enemmän irti kehittämällä itseään.

Suzukin mielestä jokainen meistä saa synnyinlahjakseen luonnollisen oppimisen kyvyn. Vastasyntynyt lapsi sopeutuu ympäristöönsä kyetäkseen elämään ympäristön antamin mahdollisuuksin. Tämä sopeutuminen on prosessi, joka edellyttää lapselta monenlaisia taitoja. (Suzuki 1983, johdanto.)

Oli lapsi kotoisin mistä maanosasta tahansa, hänen omaksumansa tavat ja piirteet ovat lähtöisin häntä ympäröivästä kulttuurista. Vanhemman tehtävänä on luoda lapselle mahdollisimman rikas ja monipuolinen henkinen kasvuympäristö. Kaikki lapsen omaksumat tavat ovat opittuja, niin hyvät kuin huonotkin.

Kun tohtori Suzuki jatkoi tutkimuksiaan, hän alkoi miettiä mikä tällaisen omaksumiskyvyn alkulähde on, ja tuli siihen tulokseen, että se on elämä itse. Tohtori Suzuki on kuitenkin sitä mieltä, että ihmisen perimässä on psykologisia eroavaisuuksia, mutta hän uskoo myös, että ihmisen kyvyt voivat kehittyä ja kasvaa riippuen kasvuympäristöstä. Ei ole merkitystä sillä, onko lapsi syntynyt kivikaudella vai nykyaikana, molemmat lapset aloittavat samasta pisteestä ja kasvavat aikuisiksi sen mukaisesti, millainen heidän ympäristönsä vaikutus heihin on.

2.4 Menetelmän edut ja sen erot perinteiseen menetelmään

Perinteisellä menetelmällä tarkoitan tässä työssä soitinopetusta yleisessä merkityksessä, kun ei käytetä hyväksi mitään tiettyä opetusmenetelmää. Nykyään soitinopetuksessa on käytössä useita eri opetusmenetelmiä, kuten Kodály-, Orff- tai suzukimentelmä. Perinteisellä menetelmällä tarkoitan niitä opetusmenetelmiä, jotka jäävät näiden tunnettujen menetelmien ulkopuolelle.

Kun lapsi aloittaa soittoharrastuksen alle kouluikäisenä, hänen keskittymiskykynsä kehittyy nopeammin kuin ikätovereiden keskittymiskyky. Lapsen soittotunti on alusta alkaen 45 minuuttia, mistä ajasta hänellä on 15 minuuttia omaa tuntia, ja lopun ajan hän seuraa soittoparien tunteja. Tällainen jokaviikkoinen harrastus kehittää pitkäjänteisyyttä. Yksi suzukimenetelmän perusajatuksista on kertaus; jo opittua ei unohdeta, vaan vanhaa ohjelmistoa pidetään koko ajan yllä. Koska lapset soittavat kaikki kappaleet ulkoa, kehittää menetelmä myös muistia. Jo opittujen kappaleiden jatkuva ylläpito ei ole tavallista perinteisessä opetuksessa.

Soittoharrastus tuo mukanaan monia uusia asioita. Lapsi harjoittelee sorminäppäryyttä ja hakee opettajan avustuksella hyvää soittoasentoa. Tällaisten fyysisten asioiden harjoittaminen kehittää koordinaatiokykyä.

Jos harjoittelu on aloitettu aikaisin, jo ennen kouluikää, useat monimutkaista koordinaatiota vaativat suoritukset kuten balettiliikkeet, onnistuvat paremmin. (Himberg et al 1999, 35.) Soittotaito vaatii samanlaisia koordinaatiotaitoja kuin esimerkiksi balettiliikkeet, jonka takia onkin hyödyllistä lapsen kehitykselle aloittaa soittoharrastus ennen kouluikää, jolloin lapsella on käynnissä motoristinen herkkyykskausi. (Ibid., 36.)

Oppimiensa kappaleiden kautta lapsen herkkyyys muodon ja kaavojen hahmottamiseen kehittyy. Jo alussa kappaleista etsitään ”paloja”, jotka toistuvat. Lapselle ei puhuta näistä muodoista teoreettisilla nimillä, vaan keksitään jokin lasta kiinnostava yhteys. Kappaletta, jossa on ABA –muoto, on lapsen helpompi ymmärtää, jos opettaja kertoo, että kappalessa on kaksi eri osaa, esimerkiksi hampurilaisen sämpylä ja pihvi.

Soittotunnilla lapsi voi siten soittaa ABA –muodon muistaessaan, että siinä on sämpylä, pihvi ja sämpylä.

Koska kotona vanhemman tehtävä on luoda innostava ja kannustava ilmapiiri, hyötyvät usein perheen muutkin lapset yhden lapsen harrastuksesta. Usein harrastuksen aloittaminen vaikuttaa koko perheeseen positiivisesti. On myös hyvin yleistä, että perheen muutkin lapset aloittavat soittoharrastuksen suzukimenetelmällä.

Mielestäni yksi suurimmista eduista suzukimenetelmässä on lapsen itsetunnon kohoaminen. Kun lapsi saa positiivista ja totuudenmukaista palautetta, hän tietää onnistuneensa ja oppineensa jotakin uutta. Lapsena koetut onnistumisen tunteet ovat vahvana perustana yksilön itseluottamukselle. (Himberg et al 1999, 73)

Perinteisen menetelmän ja suzukimenetelmän välillä on joitakin selkeitä eroja. Suurin ero on ehkä tohtori Suzukin filosofinen ajatus hyvien ihmisten kasvattamisesta musiikin avulla. Myös ajatus siitä, että kaikilla on samat valmiudet aloittaa harrastus ja oppia, on tuntematon perinteisessä menetelmässä. Suzukimenetelmässä tätä ajatusta toteutetaan lasten pääsykokeiden poisjättämisellä.

Kuuntelun käyttäminen oppimisen apuna on äidinkielenmenetelmän perusajatuksia. Vaikka monet ei-suzukiopettajat kehottavat oppilaita kuuntelemaan klassista musiikkia, ei sitä kuitenkaan käytetä perustana oppimiselle. Vanhemmat ovat myös aktiivisesti arjessa mukana suzukimenetelmällä soittavan lapsen harrastuksessa, mikä ei ole välttämättä yleistä muissa menetelmissä.

Tunnetuin eroavaisuus suzukimenetelmän ja niin sanotun perinteisen menetelmän välillä on nuotinluvun siirtäminen. Perinteisesti lapsi aloittaa soittamisen nuoteista heti alusta alkaen, suzukimenetelmässä nuotinluvun aloittamista on siirretty myöhemmäksi. Tämä ajatus perustuu lapsen omalle kehitysaikataululle. Lapsi oppii lukemaan noin seitsemänvuotiaana, jolloin hän jo puhuu äidinkieltään sujuvasti. Tätä ajatusta on sovellettu suzukimenetelmässä siten, että nuotinluku aloitetaan vasta, kun soittotaito on tukevalla pohjalla. Silloin uuden asian tuominen soittamiseen ei häiritse esimerkiksi äänenmuodostusta. Näin pystytään kehittämään kaunista ääntä ja fraseerausta jo soittoharrastuksen alussa.

Yleinen virheajatus suzukimenetelmästä on, että kaikki opetus tapahtuu ryhmissä. Näin ei kuitenkaan ole. Jokainen lapsi saa oman soittotunnin ja sen lisäksi hän käy ryhmätunneilla, joilla soitetaan kaikille yhteistä ohjelmistoa.

3 Soittoharrastuksen aloittaminen

3.1 Oppilaiden valinta

Tärkeä osa suzukifilosofiaa on käsitys siitä, että kaikki pystyvät oppimaan. On tärkeää saada lapsi oikeaan ympäristöön, joka tukee oppimista.

Tämän periaatteen takia suzukiopetusta antavissa musiikkiopistoissa ei ole pääsykokeita lapsille. Lapsia ei testata erilaisissa musikaalisuustesteissä, vaan lapsen vanhempi tulee keskustelemaan mahdollisen tulevan opettajan kanssa suzukimenetelmästä ja siitä minkälaista sitoutumista se vaatii vanhemmalta. Vanhemman on tärkeää jo tässä vaiheessa tietää, että jos hänen lapsensa aloittaa soittoharrastuksen suzukimenetelmällä, täytyy myös vanhemman sitoutua harrastukseen. Jos vanhempi ei ole tietoinen omasta osuudestaan soittoharrastuksessa, siitä kärsii eniten lapsi. Tämän takia haastattelussa vanhemmalle kerrotaan suzukimenetelmän filosofiasta ja siitä mitä vanhemmalta vaaditaan.

Vanhemman tulee alusta alkaen tietää, että hänen velvollisuutensa ylettyvät pitemmälle kuin vain lapsen tuomiseen soittotunnille. Koska lapsi on aloittaessaan alle kouluikäinen, ei voi olettaa hänen huolehtivan harjoittelusta ja muista harrastukseen kuuluvista asioista. Äiti tai isä aloittaa vanhempainkoulutuksen muiden sinä syksynä aloittaneiden lasten vanhempien kanssa ja tutustuu suzukimenetelmän luojaan, tri Shinichi Suzukiin, menetelmän painopisteisiin ja filosofiaan sekä oppii soittamaan muutamia kappaleita.

3.2 Vanhempainkoulutus

Vanhempainkoulutus kestää opettajasta riippuen neljästä kuuteen viikkoa. Sen aikana äiti tai isä käy soittotunneilla ja oppii huilunsoiton perusasioita, kuten hengitystekniikan, soittoasennon ja myös muutaman kappaleen. Tärkeää on tietenkin, että toinen vanhemmista sitoutuu harrastukseen. Jos perheen äiti aloittaa vanhempainkoulutuksen, hän myös harjoittelee lapsen kanssa päivittäin kotona, koska hänellä on siihen tarvittava tieto ja osaaminen. Lapselle luo turvallisuutta myös se, että hänellä on aina sama vanhempi mukana soittotunneilla.

Vanhempainkoulutukseen kuuluu myös suzukifilosofia; ajatus siitä, että jokaisella on mahdollisuus oppia soittamaan ja kehittyä hyväksi ihmiseksi. On äärimmäisen tärkeää, että vanhemmat ymmärtävät tämän ajatuksen. Silloin vanhemmat osaavat välttää myös mahdolliset kilpailutilanteet lasten välillä.

Ihannetilanteessa uusien oppilaiden vanhemmat muodostavat oman kahden tai kolmen vanhemman ryhmän. He käyvät yhdessä soittotunneilla ja keskustelevat menetelmän painopisteistä. Tällä tavalla vanhemmat saavat vertaistukea muista vanhemmista. Myös keskusteleminen yhdessä opettajan kanssa on hedelmällistä, koska vanhempi huomaa, ettei hän ole yksin ajatuksiensa kanssa.

Vanhempainkoulutuksen aikana lapset eivät vielä käy omilla soittotunneilla, vaan käyvät kuuntelemassa muiden lasten tunteja ja kuuntelevat suzukilevyä kotona. Lapset oppivat tuntemaan uuden opettajansa ja tutustuvat niin muihin soittajiin kuin myös soittotuntitilanteeseen. Lapsen on tärkeää tuntea opettaja ja tuntea olonsa turvallisesti soittotunnilla. Alle kouluikäisellä lapsella on elämässään vain kaksi auktoriteettihahmoa, omat vanhemmat. Uuden soittoharrastuksen myötä elämään tulee uusi auktoriteetti, soitonopettaja. Jotta lapsi hyväksyisi opettajan auktoriteettinä, lapsen pitää saada rauhassa tutustua opettajaansa.

Kuunteleminen on yksi suzukimenetelmän perusideoista. Lapsi kuuntelee suzukilevyä, vaikka ei vielä käy itse tunneilla. Levyt tutustuttavat lapsen huilun ääneen ja uusiin kappaleisiin. Kun lapsi vanhempainkoulutuksen jälkeen aloittaa omat soittotunnit, ovat uudet kappaleet jo tuttuja. Mitä aikaisemmin levyn kuuntelemisen aloittaa, sen parempi. Vanhemman tehtävänä on huolehtia siitä, että levyä kuunnellaan päivittäin. Tällä tavalla vanhempi luo lapselleen ympäristön, jossa lapsella on mahdollisuus oppia ja kehittyä.

3.3 Vanhemman rooli kotona ja soittotunnilla

Vanhemman tärkein rooli kotona on tukea lasta soittoharrastuksessa. Tähän kuuluu monia eri asioita, kuten harjoittelusta ja kuuntelusta huolehtiminen, soittotunneille vieminen ja kannustavan ympäristön luominen kotiin.

Koska vanhempi on jo käynyt tässä vaiheessa vanhempainkoulutuksen, on hänellä tarpeellinen tieto auttaa lasta harjoittelussa kotona. Vanhemman tehtäviin kuuluu myös muistiinpanojen tekeminen, niiden avulla vanhempi ohjaa lasta kotiharjoittelussa. Jotta kotona harjoittelu onnistuisi ja jotta se olisi lapselle mukavaa, vanhemman täytyy tarkkaan miettiä, milloin pyytää lasta aloittamaan harjoittelun. Lapsen tulisi olla pirteällä ja iloisella mielellä, eikä huonolla tuulella ja esimerkiksi nälkäinen. Kaikki mahdolliset häiriötekijät tulisi minimoida, jotta lapsi saa keskittyä vain soittamiseen. Myös vanhemman tulisi olla rauhallisella mielellä. Kun sopiva aika päivästä on löydetty, olisi hyvä, jos harjoittelu onnistuisi aina samaan aikaan päivästä. Silloin lapsi tietää milloin harjoitellaan ja myös ymmärtää sen tärkeän asian, että äiti tai isä on varannut vain häntä varten sen hetken. Kaikenlaiset rutiinit, aikaan ja paikkaan liittyen, luovat turvallisuutta lapselle.

Soittotunnilla vanhemman rooli on enemmän kuuntelija kuin osallistuja; hänen tärkein tehtävänsä tuolloin on tehdä muistiinpanoja. Muistiinpanot tulisi tehdä mahdollisimman tarkasti ja mieluiten käyttäen samoja sanoja ja ohjeita kuin opettaja. Näin lapsen on helpompi ottaa vanhemman neuvot kotona vastaan. Vanhemman tulisi tunnilla käyttää aina muistiinpanovihkoa, ei erillisiä papereita, koska siten on helppo palata myös edellisten tuntien muistiinpanoihin, jos tarve vaatii.

Vanhemman on tärkeää muistaa, että soittotunnilla lapsella on vain yksi opettaja. Vaikka vanhempi osaisikin neuvoa, soittotunti ei ole siihen oikea tilanne. Jos vanhempi kommentoi lapsen osaamista kesken tunnin, se häiritsee lapsen keskittymiskykyä. Vanhemman tulisi myös muistaa, että mitään negatiivista ei tulisi sanoa lapsen kuullen tunnilla. Jos harjoittelu kotona on ollut hankalaa, vanhemman tulisi aina keskustella siitä opettajan kanssa niin, että lapsi ei ole kuulemassa.

Vanhemman tulisi luottaa opettajaan. Jos kuitenkin tunnilla jokin asia on hankala ymmärtää tai vanhempi on eri mieltä jostakin, voi asiasta kysyä. Se on jopa vanhemman velvollisuus, jotta hän voi kotona ohjata lasta harjoittelussa oikealla tavalla.

Soittotunnin jälkeen vanhemmalla pitäisi aina olla mahdollisuus jutella lapsen kanssa tunnin kulusta. Vanhemman tulisi välttää sanomasta mitään negatiivista, vaikka kaikki ei olisikaan mennyt vanhemman omien odotusten mukaisesti.

Kun lapsi kasvaa, vanhemman rooli muuttuu. Vaikka vanhempi ei enää ymmärtäisi kappaleiden kaikkia nyansseja, ei se estä vanhempaa tukemasta lastaan soittoharrastuksessa. On monia tapoja, joilla vanhempi voi tukea ja motivoida lastaan eteenpäin. Vanhempi voi auttaa lasta viemällä hänet soittotunnille tai menemällä lapsen kanssa yhdessä konserttiin. Pelkästään se, että osoittaa kiinnostusta lastaan kohtaan, voi motivoida lasta jatkamaan esimerkiksi vaikeiden teinivuosien aikana. Kouluikäiset lapset saattavat kohdata paljon kilpailutilanteita; varsinkin, jos luokkatoveri ovat myös soittopari. Vaikka opettajalla on suuri merkitys siihen, miten mahdolliset kilpailutilanteet estetään, voi vanhempi myös tehdä paljon asian eteen kotona. Jos vanhempi pystyy kotona luomaan kannustavan ja positiivisen ilmapiirin, vähentää se lapsen tarvetta kilpailla esimerkiksi soittokaverien kanssa.

Myös opettajan ja vanhemman yhteistyö voi kehittyä lapsen kasvaessa. Kun lapsi tulee vaikeaan murrosikään, voi vanhempi auttaa lasta puhumalla opettajan kanssa, siitä miten koulussa ja kotona menee. Murrosikä on usein aika, jolloin valitettavan monet lapset jättävät soittoharrastuksen. Vaikka opettaja olisi ottanut huomioon murrosiän vaikeudet, tulisi vanhemman kannustaa ja tukea lasta harrastuksessa eteenpäin ja puhua opettajan kanssa sen hetkisestä tilanteesta. Näin vanhemman avulla voidaan päästä vaikeasta ajasta yli.

4 Oppilaan seuranta

4.1 Oman oppilaan ensimmäinen vuosi

Oppilaanani aloitti keväällä 2003 musiikkiopisto Avoniassa kuusivuotias poika. Hän oli ensimmäinen ja sillä hetkellä ainoa oppilaani musiikkiopisto Avoniassa ja siksi en pystynyt järjestämään suzukimenetelmään kuuluvaa vanhempainkoulutusta normaalilla tavalla. Keskustelin oppilaan vanhemman kanssa suzukimenetelmästä ja siitä, mitä se tulisi vaatimaan myös vanhemmalta. Keskusteluissa huomasin, että tämä äiti tulisi selviämään suzukimenetelmässä vanhemmalle asetetuista velvollisuuksista. Hän myös oppi nopeasti huilunsoiton perusasiat ja pystyi sitä kautta auttamaan poikaansa kotiharjoittelun aikana.

Ensimmäinen lukukausi uuden oppilaan opetuksessa oli haastava. Kuusivuotiaalla pojalla ei aina riittänyt keskittymiskyky puoleksi tunniksi kerran viikossa. Tämä oli myös tapauskohtainen järjestely; yleensä suzukimenetelmässä alle kouluikäisenä aloittavat lapset käyvät kaksi kertaa viikossa tunnilla, jolloin heillä on 15 minuuttia kestävä oma soittotunti ja sen jälkeen he kuuntelevat soittoparien tunnit. Koska tämä oppilas oli ainoa, jota opetin musiikkiopistossa, teimme musiikkiopiston kanssa sopimuksen, että opetan häntä puoli tuntia kerrallaan. Tämä teki myös tuntisuunnittelusta haastavaa. Miten saada kuusivuotias aktiivinen poika keskittymään 30 minuuttia huilunsoittoon? Varsinkin luonnollisen soittoasennon löytyminen vei pitkään.

Jotta huilutunneilla saatiin kaikki tarvittavat asiat käytyä läpi, yritin saada tunnin kulkuun järjestelmällisyyttä. Tunti aloitettiin aina suzukimenetelmään kuuluvalla kumarruksella, joka on merkki oppilaalle tunnin alkamisesta. Ennen kumarrusta kysyin usein oppilaalta, miten hänen päivänsä oli mennyt, mutta kumarruksen jälkeen alkoi huilutunti, jolloin keskityttiin ainoastaan soittamiseen liittyviin asioihin. Tunti jatkui lämmittelyharjoituksilla, jotka valmistavat vartaloa huilunsoittoon. Nämä harjoitukset ovat varsinkin pienille oppilaille välttämättömiä, koska niissä tulee konkreettisesti esille, miten esimerkiksi ilmanotto tapahtuu ja missä ilma ”tuntuu”

vartalossa. Myös huilun suukappaleella ja myöhemmin koko huilulla tehtävät ääniharjoitukset kuuluivat aina huilutunnin alkuun.

Ääniharjoituksissa on tärkeää, että jokaisella tunnilla käydään oppilaan hallitsemaa ääniala läpi kokonaisuudessaan. Näin jo opittua vahvistetaan jatkuvasti ja mahdollistetaan uuden oppiminen. Myös vanhemmalle tulisi tehdä selväksi alusta alkaen näiden harjoitusten tärkeys jokapäiväisessä harjoittelussa. Jos esimerkiksi kotona harjoittelu-aika on syystä tai toisesta lyhyt, tulisi ensi sijassa soittaa ääniharjoituksia, eikä esimerkiksi harjoitella uutta kappaletta. Näitä asioita korostetaan vanhempainkoulutuksessa. Vaikka tässä tapauksessa ei normaalia vanhempainkoulutusta ollutkaan, oppilaan äiti ymmärsi asian käydyissä keskusteluissa.

Vuoden kuluessa oppilaan keskittymiskyky kehittyi selkeästi. Oppilaan äidin mukaan esimerkiksi iltatoimet kotona ovat sujuneet nopeammin, koska oppilas on jaksanut keskittyä paremmin. Tämän huomasin myös tunneilla, varsinkin uutta asiaa harjoiteltaessa.

Uuden asian opettelussa lapselta vaaditaan paljon keskittymiskykyä ja opettajalta kykyä tajuta, kuinka paljon uutta läksyä voi antaa. Tälle oppilaalle annoin vain pieniä ”paloja” kerrallaan uudeksi läksyksi. Tämä tapa on yksi suzukimenetelmän perusideoista; edetään pienin askelin eteenpäin. Näin voidaan varmistaa, että kotona ei tule turhautumista harjoittelussa. Ideana on, että kun oppilas lähtee vanhemman kanssa tunnilta, hän osaa jo uuden asian. Kotona vain vahvistetaan sitä, mitä tunnilla on jo opittu. Näin myös minimoidaan se mahdollisuus, että uusi asia opeteltaisiin väärin. Vanhemmalla on tässä jo aikaisemmin monesti mainittu tärkeä rooli. Vanhempi tekee tunnilla yksityiskohtaiset muistiinpanot, joiden avulla harjoitellaan kotona.

Seuraamani oppilaan kohdalla harjoittelu sujui kotona kohtalaisen hyvin. Lapsen äiti harjoitteli lapsen kanssa ja huolehti kuuntelemisesta. Jos kuuntelu on säännöllistä kotona, oppiminen soittotunnilla helpottuu.

4.2 Haasteet opetuksessa

Soittoharrastuksessa on luonnollista, että välillä harjoittelu ei suju opettajan toivomalla tavalla. Kun opettaja huomaa harjoittelun puutteen tunnilla, on asiaan kiinnitettävä välittömästi huomiota. Yleensä kaikkein suorimman ja rehellisimmän vastauksen saa, kun kysyy harjoittelun määrästä suoraan oppilaalta. Lapset sanovat suoraan, mitä ajattelevat eivätkä keksi turhia selityksiä. Näin kävi myös tätä työtä varten seuraamani oppilaan kanssa. Kun harjoittelu ei maistunut, piti minun opettajana kohdata ongelma ja auttaa sekä vanhempaa, että oppilasta eteenpäin. Rehellinen keskustelu aiheesta on ehdottoman tärkeää. Onko kotona tai koulussa tilanne, joka estää tai jostain syystä vähentää tai häiritsee harjoittelua? Jos näin on, kannattaa kannustaa vanhempaa kiinnittämään enemmän huomiota harjoitteluajataulun ja varsinkin kannustavan harjoitteluympäristön luomiseen. Harjoittelu tulisi erikoisesti tällaisessa tilanteessa sijoittaa sellaiseen aikaan päivästä, jolloin lapsi on virkeä ja mahdolliset häirttekijät on poistettu.

Monilapsisessa perheessä ei ole aina helppoa löytää rauhallista hetkeä harjoittelua varten. Rauhallisen harjoittelupaikan löytäminen on kuitenkin onnistuneen harjoittelun edellytys. Kävin seuraamani oppilaan äidin kanssa useita keskusteluja siitä, miten harjoitteluympäristön saisi mahdollisimman rauhalliseksi ja oppimista kannustavaksi. Neuvoisin äitiä ajoittamaan harjoittelun aikaan, jolloin muita häiriötekijöitä olisi minimaalisesti. Viikonloppuisin harjoittelun voisi jakaa kahteen ajankohtaan saman päivän sisällä, jolloin harjoittelu on tehokkaampaa, ja lapsi jaksaa keskittyä paremmin.

On olemassa monia apuvälineitä, joita voi käyttää harjoittelun tukemiseen. Käytin esimerkiksi harjoittelupäiväkirjaa, johon vanhempi ja oppilas merkitsivät mitä ja kuinka paljon he olivat harjoitelleet. Harjoittelupäiväkirjaan voi myös lisätä vanhemmalle ja lapselle omat vastualueet; esimerkiksi siten, että lapsi vastaa itse lämmittelyistä ja kertausläksyistä, vanhempi taas uuden läksyn opettelemisesta. Kun lapsella on selkeästi vastuu jostakin osa-alueesta harjoittelussa, on hänen helpompi ottaa vastaan vanhemman neuvot tämän vastuualueella.

Suzukimenetelmässä käytetään useita erilaisia opetustekniikoita, joista käytin monia opettaessani tätä kuusivuotiaista poikaa. Menetelmässä käytetään esimerkiksi käsitettä askel, jolla tarkoitetaan yhden, pienen asian oppimista. Ajatuksena on, että lapselle annetaan uutta opittavaa askel kerrallaan. Tästä seuraa askeleen täydellinen hallinta. Tämä tarkoittaa sitä, että oppilas osaa soittaa tietyn harjoiteltavan asian helposti oikein ja hallitsee siinä tarvittavan tekniikan täydellisesti. On tärkeää ymmärtää, että harjoiteltava kohta saattaa joskus koostua vain kahdesta äänestä. Tätä pientä asiaa kerrataan useaan kertaan, ja vasta kun hallinta on täydellistä, lisätään opittuun palaan uusi pala. Vanhemman on tärkeää ymmärtää se, että ei ole mitään standardimäärää siihen, kuinka monta kertaa lapsi tarvitsee oppiakseen uuden asian - vanhemman tulee olla kärsivällinen ja motivoida lasta kotona. Tätä opetustekniikkaa käytettäessä lapsi hallitsee uuden läksyn jo tunnilta lähtiessään, ja hänen tarvitsee vain kerrata sitä kotona vanhemman kanssa. Tämä opetustapa sopi seuraamalleni oppilaalle hyvin. Käytin myös tunnilla avuksi noppia, joiden avulla päätimme, kuinka monta kertaa uusi asia toistetaan. Kun lapsi sai itse heittää nopat, sai hän omalla tavallaan olla mukana päättämässä tunnin kulusta.

Jos harjoittelun vähyyteen ei löydy syytä, opettajan pitää tunnilla puhua asiasta oppilaan kanssa. Tällöin myös vanhempi kuulee neuvot, ja niitä voidaan noudattaa kotona. Jos tilanne ei ajan myötä ratkea positiivisella tavalla, voi opettaja ottaa yhteyttä vanhempaan ja puhua tilanteesta kahden kesken vanhemman kanssa. Avoin keskustelu on äärimmäisen tärkeää tällaisten tilanteiden selvittämisessä.

4.3 Ensimmäisen soittovuoden jälkeen

Oppilas, jota seurasin vuoden ajan tätä työtä varten, on tällä hetkellä ollut oppilaanani lähes neljä vuotta. Hän on viimeisen vuoden aikana kehittynyt selkeästi. Keskittymiskyvyn kehittyminen oli helpoimmin havaittavissa ensimmäisen vuoden aikana, mutta nyt, verrattaessa ensimmäisen vuoden huilutunteihin, näkee todellisen kehityskaaren. Oppilas jaksaa 30 minuutin huilutunnista 20-25 minuuttia keskittyneesti ja innostuneesti. Positiivista on ollut myös huomata, että oppilaan musiikillinen ymmärtämys on kehittynyt uusille tasoille. Hän tulee tunnille iloisena ja on innokas esittämään uuden oppimansa läksyn heti tunnin alussa.

Opin pedagogina tämän oppilaan kanssa paljon. Tähän asti kaikki oppilaani olivat olleet ”helpompia”. Tämä temperamenttinen poika oli haastavampi oppilas kuin moni tyttö, joita olin aikaisemmin opettanut. Opin, että jokaisen oppilaan kanssa tulee tehdä oma opetussuunnitelma ja vaikka jokin opetustapa ei toimi, en saa pedagogina luovuttaa liian aikaisin. Suhteeni vanhempaan on myös kehittynyt ja vanhempi puolestaan on ymmärtänyt, mikä hänen roolinsa on tunnilla. Koska oppilaan äiti ei puutu tunnin kulkuun, pystyy oppilas ottamaan neuvot vastaan minulta paremmin. Tunnen, että vanhemmalla ja minulla on luottava suhde, ja jos tulevaisuudessa tulee jokin ongelma, uskon, että pystymme sen selvittämään yhdessä.

5 Haastattelujen analysointi

5.1 Opettajien haastattelut

Tätä opinnäytetyötä varten haastattelin kolmea suzukiopettajaa, joilla kaikilla on vuosien kokemus menetelmän parissa. Professori Toshio Takahashi on kehittänyt suzukimenetelmän huilulle. Takahashi opettaa Matsumotossa, Japanissa Talent Education -koulussa, josta suzukimenetelmä on alunperin lähtöisin. Yksi haastateltavista oli Marja-Leena Mäkilä, jolla on jo yli 30 vuoden kokemus huilupedagogiikasta, 28 vuotta suzukimenetelmän parissa. Mäkilä opettaa Käpylän musiikkiopistossa, mutta kouluttaa opetustyönsä ohessa myös suzukiopettajia ja on opettanut huiludidaktiikkaa Helsingin ammattikorkeakoulu Stadiassa. Kolmas haastateltava oli Eija Puukko, joka on opettanut huilunsoittoa vuodesta 1983 lähtien ja suzukimenetelmällä viimeiset kolmetoista vuotta Pohjois-Kymen musiikkiopistossa Kouvolassa. Marja-Leena Mäkilän ja professori Toshio Takahashin haastattelut on tehty suorina henkilökohtaisina haastatteluina ja Eija Puukon haastattelu sähköpostikyselynä.

Haastatteluissa (ks. liite 1) kysyin suzukimenetelmään kuuluvasta vanhempainkoulutuksesta ja tavasta, jolla kyseisiin kouluihin valitaan suzukioppilaat. Koska suzukimenetelmän perusajatus on, että jokaisella on kyky oppia, ei näiden opettajien edustamissa oppilaitoksissa käytetä niin sanottuja perinteisiä musikaalisuustestejä.

5.1.1 Oppilaiden valinta

Yleisin käytäntö on, että ensiksi kaikille suzukimenetelmään haluavien vanhemmille pidetään yhteinen infotilaisuus, jossa kerrotaan suzukimenetelmän käytännöistä ja filosofiasta. Jos vanhempi on valmis sitoutumaan lapsen kanssa harjoitteluun joka päivä, hän sopii haastatteluajan mahdollisen tulevan opettajan kanssa. Jos opettaja on sitä mieltä, että vanhempi ymmärtää osuutensa lapsen harrastuksessa, lapsi hyväksytään opiskelemaan musiikkiopistoon. Suomessa oppilaiden hyväksyminen oppilaitoksiin on hyvin samanlainen kaikissa suzukiopetusta antavissa

musiikkiopistoissa. Myös Japanissa vanhemmat haastatellaan ja sitä kautta valitaan uudet suzukioppilaat. Professori Takahashi kertoo Talent Education –koulun valintaprosessista:

”Suzukimenetelmän tavoitteena on kasvattaa hyviä kansalaisia, ei vain hyviä muusikoita. Koska ei ole olemassa testiä sitä varten, kenestä tulee hyvä kansalainen, emme myöskään testaa lapsia, jotka tulevat soittamaan suzukimenetelmällä. Kaikilla on kyky oppia ja kehittää itseään.”

Kun lapsi on hyväksytty oppilaaksi, vanhempia kehoitetaan tutustumaan suzukimenetelmään kirjallisuuden avulla. Mäkilä kertoo, että vanhempia pyydetään myös hankkimaan ensimmäinen huilusuzukilevy, jotta ohjelmiston kappaleet tulisivat tutuksi lapselle jo ennen harrastuksen alkua. Kuuntelun tärkeyttä korostetaan vanhemmille heti alusta alkaen.

Koska suzukimenetelmässä lasten sijaan haastatellaan vanhemmat pääsykokeissa, nousee kysymys, pääsevätkö vain ”hyvien” vanhempien lapset aloittamaan soittoharrastuksen suzukimenetelmällä. Jäävätkö siis lapset, joiden vanhemmilla ei ole mahdollisuutta sitoutua, kokonaan soittoharrastuksen ulkopuolelle? Mielestäni tällaista vaaraa ei ole, jos haastattelutilanteessa tällaisen lapsen vanhemmat osataan ohjata jonkin toisen soitinopetusmenetelmän pariin, jossa vanhemmalta ei vaadita niin kiinteää sitoutumista. Suzukimenetelmä ei kuitenkaan vaadi vanhemmalta mitään muuta kuin aikaa.

5.1.2 Vanhempainkoulutus

Lukukauden alussa vanhemmat aloittavat vanhempainkoulutuksen. Eija Puukko kertoo haastattelussaan:

”Vanhempainkoulutus kestää noin neljä viikkoa, jonka jälkeen vanhemmat yleensä kykenevät soittamaan Maijan karitsan, joka on oppikirjan ensimmäinen kappale. Samanaikaisesti lapset seuraavat pidemmälle ehtineiden oppilaiden opetusta, ja näin he tutustuvat minuun ja edistyneempiin soittajiin, ja heille selviää mitä soittotunnilla ja ryhmätunnilla tehdään”.

Lapsen tutustuttaminen soittotuntitilanteeseen on oleellisen tärkeää. Kun kyse on alle kouluikäisistä lapsista, on käsite soittotunnista ja ryhmätunnista heille täysin vieras. Samalla kun vanhempi oppii huilunsoiton perustaitoja ja perehtyy suzukimenetelmään, lapsi oppii mitä huilutunnilla tehdään ja tutustuu opettajaansa. Nämä uudet asiat tulevat lapselle tutuiksi ensimmäisen kuukauden aikana, ja omalle soittotunnille on helpompi mennä kun sen aika tulee.

5.1.3 Vanhempainkoulutuksen tavoitteet

Kaikki haastattelemani pedagogit olivat yhtä mieltä siitä, mitä asioita vanhempainkoulutuksessa on tärkeää tuoda esille. Mäkilä kertoo niistä asioista, joita hän haluaa tehdä vanhemmille selväksi koulutuksen aikana:

”Sellaiset asiat, että he oppivat luottamaan opettajaan. Vaikka vanhemmat ovatkin asiantuntijoita oman lapsensa suhteen, niin opettaja on huilunsoiton asiantuntija. Edetään lapsen tahdissa, ei kiirehdiä asioiden edelle ja vanhemmilla on realistiset tavoitteet. Tärkeää on yhdessä tekemisen ilo.”

Myös professori Takahashi on samoilla linjoilla suomalaisten suzukipedagogien kanssa.

”Tärkeintä vanhempainkoulutuksessa on saada vanhemmat ymmärtämään heidän sitoutumisensa lapsen harrastukseen ja kunnioittamaan jokaisen lapsen omaa kehitystä.”

Kaikilla haastattelemillani pedagogeilla oli vanhemmista positiivisia kokemuksia. Mahdollisia erimielisyyksiä ei ollut ilmennyt. Vanhemmat ovat olleet kiitollisia saamastaan opista ja ymmärtäneet, että oppimansa avulla he pystyvät ohjaamaan lasta kotona niinä päivinä, kun soittotuntia ei ole. Eija Puukko kertoo omista kokemuksistaan näin:

”Vanhemmat ovat suhtautuneet koulutukseen erittäin myönteisesti. He pitävät koulutusta tärkeänä ja sanovat, että lapsen ohjaaminen kotona on ohjeiden jälkeen helpompaa. Myös vanhempien tuki toisilleen on osoittautunut tärkeäksi.”

Haastattelemani suzukiopettajat eivät ole huomanneet vanhemman läsnäolon vaikuttavan negatiivisesti oppimiseen. Joskus lapsi hakee opettajan kysymykseen tukea vanhemmalta, mutta tämä on normaalia lapsen käytöstä.

”Joskus oppilas saattaa kääntyä äitiin päin ja kysyä ’hei mites me tehtiin tää’, jos kysyn jotain harjoitelluista läksyistä”,

kertoo Marja-Leena Mäkilä, jonka mielestä tämä vain osoittaa sen, että lapsi tuntee harrastuksen olevan hänen ja vanhemman yhteinen asia, eikä vastuu harjoittelusta ole yksin hänen harteillaan.

Tärkeä teema haastatteluissa oli vanhemman mahdollisuudet auttaa lasta oppimaan. Tärkeimmäksi asiaksi pedagogit määrittivät hyvän oppimisympäristön luomisen. Vanhemman tulisi luoda lapselle kotiin ihanteellinen ympäristö, jossa lapsella on mahdollisuus kehittyä ja oppia. Minkälaisiin asioihin vanhempien tulisi kiinnittää huomiota? Marja-Leena Mäkilä neuvo:

”Oppimista auttaa, että vanhempi on luonut oppimiselle suotuisan tilanteen. Kotona on rauhallista, ja harjoittelu on säännöllistä ja noudattaa tiettyä kaavaa, mikä luo turvallisuutta. Harjoittelun pitäisi olla luonnollinen osa arkielämää. Annan myös sellaisia ohjeita, että se on vanhemman ja lapsen yhteistä arvokasta aikaa, joka pitää luoda kiireettömäksi.”

Myös Eija Puukolla on samanlaisia neuvoja:

”Vanhemman pitäisi yrittää luoda positiivinen ilmapiiri harjoittelulle ja kannustaa lasta myös vaikeissa asioissa. Vanhemman tulisi omalla esimerkillään antaa lapselle myönteinen kuva musiikinopiskelusta ja uusien asioiden oppimisesta.”

Koska suzukimenetelmään kuuluu myös opettajien jatkuva kouluttautuminen, ei pedagogien vastauksissa ollut suuria eroja. Kun opettajilla on mahdollisuus säännölliseen koulutukseen ja ajatusten vaihtoon, he voivat keskustella kollegojen kanssa eteen tulevista ongelmista. Menetelmän pariin on varmasti myös ajautunut hyvin samantyyppisiä ja musiikinopetukseen samalla tavalla suhtautuvia pedagogeja.

Heillä on jo alusta asti ollut samansuuntainen käsitys siitä, mitä asioita pitää tärkeänä niin vanhempainkoulutuksessa kuin koko suzukimenetelmässä.

5.2 Vanhempien haastattelut

Haastattelin tätä työtä varten kahta suzukiäitiä (ks. liite 2). Toinen heistä on oman oppilaani äiti, jonka lapsen kehitystä ensimmäisen vuoden opintojen aikana olen seurannut tätä työtä varten. Toinen äiti on jo kokeneempi suzukiäiti. Hänen lapsistaan kaksi soittaa suzukimenetelmällä huilua. Molemmat haastattelut on tehty suorina henkilökohtaisina haastatteluina. Valitsin nämä vanhemmat, koska toisella heistä on vuosien kokemus kahden suzukihuilistin äitinä ja toisen vanhemman lapsi on vasta juuri aloittanut suzukimentelmällä soittamisen.

Näiden kahden vanhemman kokemukset vanhempainkoulutuksesta olivat samanlaisia. Molemmat olivat pitäneet vanhempainkoulutusta positiivisena kokemuksena. Huilunsoiton alkeiden oppiminen nähtiin hyvänä lisäoppina vanhemmalle, ja sen todettiin helpottavan kotiharjoittelua.

Molemmat vanhemmat kokivat harjoittelun kotona joskus haastavaksi. Lapsi ei aina suostu ottamaan vanhemmalta neuvoja ja hyvän harjoitteluympäristön luominen harjoittelua varten ei ole helppoa. Kahden suzukilapsen äiti kuvaili harjoittelutilanteita kotona näin:

”Aika vaihtelevasti; usein menee kyllä ihan hyvällä mielelläkin, mutta ei aina. Välillä on hermot palaneet äidiltä ja lapseltakin. Jos on jo väsynyt tai jokin asia harmittaa valmiiksi, niin silloin tietysti alkaa ärsyttää alusta asti. Otollisen ajan löytäminen on tärkeintä, mutta usein vaikeaa, hyvän harjoitteluhetken luomiselle.”

Kaikkien harjoittelua helpottavien apuvälineiden käyttö on ollut vanhempien mielestä hyödyllistä. Yksi suosituimmista apuvälineistä on kertauslaatikko. Laatikkoon laitetaan kaikki kappaleet, jotka oppilas osaa, ja harjoittelun yhteydessä oppilas voi arpoa kertauskappaleet sille päivälle.

Oman oppilaani vanhempi on löytänyt myös soittotaitojen ulkopuolisia hyötyjä soittoharrastuksesta. Hänen mielestään lapsi on rauhoittunut huomattavasti ja hänen keskittymiskykynsä on kasvanut, mistä on ollut hyötyä myös muissa asioissa kotioiloissa ja koulussa.

”Huilu on tosi hyvä soitin, on joutunut pysähtymään ja keskittymään. Sehän on ollut vähän kuin toimintaterapiaa samalla. Me juttelemme paljon kotona, miten tunnilla voisi jaksaa paremmin. Nykyään lapsi ottaa enemmän vastuuta harjoittelusta ja tunnillakin hän on aktiivisempi.”

Menetelmän monipuolisuutta molemmat vanhemmat kiittivät. Musiikkileirit toimivat hyvinä motivaation lähteinä, ja innostus leirin jälkeen kantaa pitkälle. Myös musiikin kuuntelua vanhemmat pitivät positiivisena lisänä harrastuksessa. Vaikka niin sanotussa perinteisessä menetelmässäkin musiikin kuuntelua suositellaan, se ei ole yhtä tarkoituspäistä kuin suzukimenetelmässä. Suzukimenetelmässä oppiminen perustuu kuuntelulle, ja kuuntelusta huolehtiminen on pienten lasten kanssa aina vanhemman vastuulla. Harjoittelussa korostetaan säännöllisyyden ja rutiinien tärkeyttä; sama pätee kuunteluun. Useat vanhemmat ovat keksineet kotiin omat rutiinit kuuntelemiselle.

”Meillä lapsi kuuntelee aina nukkumaan mennessä korvalappustereoilla neljä tai viisi kappaletta. Siitä on tullut niin rutiini, että lapsi rauhoittuu jo kuunnellessaan levyä”, kertoo kahden lapsen suzukiäiti.

Lapsille rutiinit luovat selkeyttä ja turvallisuutta, siksi kotonakin soitetaan läksyt samassa järjestyksessä kuin huilutunnilla opettajan antamien neuvojen mukaan. Näin lapsi tietää mitä ja miten harjoitellaan. Tämä auttaa lasta myös tottelemaan vanhempaa, koska neuvot eivät tule pelkästään vanhemmalta, vaan opettaja on pyytänyt harjoittelemaan tietyllä tavalla.

6 Päätelmät

6.1 Miten vanhempi voi auttaa lasta oppimaan

Tämän työn tarkoituksena oli löytää keinoja, joilla vanhempi voi auttaa lasta oppimisessa. Haastattelujen ja oman kokemuksen kautta löytyi useita, joista tärkeimpänä pidän oppimisympäristön luomista. Tämä ei kuitenkaan liity vain harjoitteluhetken ympäristöön, vaan lapsen jokapäiväiseen elinympäristöön. Suzukimenetelmässä korostetaan lapsen kunnioittamista yksilönä ja oppimisessa pyritään seuraamaan lapsen omaa kehitystä, ei ennalta suunniteltua ohjelmaa. Jos lasta kunnioitetaan jokapäiväisessä elämässä, voidaan samalla luoda hedelmällinen oppimisympäristö. Tällaisen oppimisympäristön luominen onkin ehkä haastavin tehtävä vanhemmalle suzukimenetelmässä.

6.1.1 Harjoittelu kotona

Lapsen aloittaessa soittoharrastuksensa suzukimenetelmällä lasta ei testata. Vanhempi käy haastattelussa ja sitoutuu jokapäiväiseen harjoitteluun lapsen kanssa. Vanhemman rooli kotona on ratkaisevan tärkeä, koska hän on opettaja lapselleen niinä päivinä, kun soittotuntia ei ole. Jotta harjoittelu kotona sujuisi ongelmitta, tulee vanhemman valita harjoittelun ajankohta huolellisesti. Lapsi ei saa olla liian väsynyt tai myöskään yliaktiivinen. Ajankohdasta täytyy karsia kaikki ylimääräiset häiriötekijät; kaverien käynnit, lastenohjelmat ja muiden perheenjäsenten läsnäolo. Harjoittelun tulisi olla vanhemman ja lapsen yhteistä, arvokasta aikaa.

Tekemistäni haastatteluista tuli selkeästi esille, että tärkein asia, jonka opettajat haluavat tuoda esille vanhempainkouluksessa, on harjoitteluympäristön luominen. Harjoitteluympäristöllä en tarkoita vain sitä hetkeä päivästä, jolloin vanhempi harjoittelee lapsen kanssa, vaan myös sitä, että vanhemman tulee luoda lapselle ympäristö, jossa soi musiikki. Ensisijaisesti pienillä lapsilla tämä kotona kuunneltava musiikki on suzukilevy, jolta kuunnellaan harjoiteltavia kappaleita.

Vaikka suzukimenetelmä vaatiikin vanhemmalta mittavaa sitoutumista, eivät haastatteleman vanhemmat ole kokeneet sitä negatiivisena asiana. He olivat

tyytyväisiä, että olivat saaneet osallistua lapsen harrastukseen ja olla läsnä onnistumisissa ja myös niissä hetkissä, jolloin kaikki ei ole mennyt odotusten mukaisesti. Usein positiivinen vaikutus ei jää vain vanhempaan ja soittavaan lapseen, vaan ulottuu koko perheeseen. Tätä kautta myös monet sisarukset ovat aloittaneet soittoharrastuksen samalla menetelmällä, ja näin on muodostunut käsite suzuki-perhe. Myöskään suzukiopettajat, joita haastattelin, eivät olleet kohdanneet uransa aikana vanhempia, joille sitoutuminen olisi ollut ongelma. Ehkä juuri tapa, jolla lapset valitaan, on edesauttanut sitä, että ongelmia ei ole syntynyt. Vanhempien haastattelussa tulee yleensä väistämättä esille, jos vanhempi ei ole valmis sitoutumaan.

6.1.2 Lapsi saa enemmän vastuuta

Lapsen kasvaessa vanhempi jättäytyy vähitellen pois soittotunneilta. Tällöin vastuu harjoittelusta siirtyy lapselle. Tämä tapahtuu usein murrosiässä, mutta joskus jo aikaisemmin. Yleensä aloite tulee lapsen puolelta, ja hän kertoo, että ei halua vanhemman enää osallistuvan soittotunneille. Vaikka tämä voi aiheuttaa vanhemmalle mielipahaa, täytyy hänen ymmärtää, että se on osa lapsen kehitystä ja merkki siitä, että lapsi on valmis ottamaan enemmän vastuuta harrastuksestaan. Useat suzukiopettajat kuitenkin korostavat, että vaikka vanhempi ei enää käy vakituisesti tunnilla, hän on aina tervetullut kuuntelemaan lapsensa tunteja.

Vanhemman ei kuitenkaan tarvitse jäädä täysin ulkopuolelle lapsensa soittoharrastuksesta. Opettaja voi pitää esimerkiksi kerran lukukaudessa vanhempainillan, johon kaikki vanhemmat kokoontuvat. Näillä vanhempainilloilla voi olla jokin teema, esimerkiksi juuri vastuun siirtyminen vanhemmalta lapselle. Näin vanhempi pääsee silti osaksi harrastusta ja saa tukea muilta vanhemmilta tässä uudessa tilanteessa samalla tavalla kuin hän sai tukea soittoharrastuksen alussa.

6.2 Pohdintaa

Kirjassa *Johdatus musiikintutkimukseen* Maija Fredriksonin kirjoittaa, että hänen mielestä ei ole samantekevää, minkälaisia virikkeitä ja kokemuksia lapsi saa luonnollisessa elinympäristössään. Hänen mielestä jäljittely on eräs pienen lapsen

keskeisimmistä tavoista oppia ja siksi lapsella on tarve toistaa esimerkiksi lauluja kerta toisensa perään: se on lapsen luontaista oppimisstrategiaa. Fredriksonin mielestä kasvattajan tulisi sopeutua tähän tilanteeseen. (Fredrikson 2003, 212.)

Fredriksonin ajatukset ovat hyvin lähellä suzukimenetelmän perusideoita. Lapselle täytyy luoda hyvä elinympäristö, koska lapsi omaksuu kaiken minkä kokee ympärillään. Suzukimenetelmässä käytetään oppimiseen juuri Fredriksonin mainitsemaa toistamista - opettaja opettaa uuden asian lapselle ja lapsi toistaa opettajan mallin mukaisesti. Myös vanhoja kappaleita kerrataan, ja näin pidetään yllä koko lapsen osaamaa ohjelmistoa. Tätä toistamista jatketaan niin kauan, kunnes lapsi on sisäistänyt uuden asian. Tälle tapahtumalle ei koskaan tulisi asettaa aikarajoitusta, koska jokainen lapsi oppii omalla vauhdillaan.

Mielenkiintoista on, että Fredrikson asettaa vanhemman sopeutujan rooliin. Tällainen asettelu korostaa sitä, että oppiminen ja vauhti, jolla oppiminen tapahtuu, ei ole opettajan tai vanhemman määriteltävissä, vaan lapsen. Opettajan ja tietenkin myös vanhemman tulee intuitiivisesti huomata, mikä tapa ja vauhti sopii kullekin lapselle, ja lasta tulee muistaa kohdella yksilönä.

Vanhempien läsnäolo on oleellinen osa suzukimenetelmää. Mutta miten vanhempi otetaan huomioon niin sanotussa perinteisessä menetelmässä? Opetushallitus on julkaissut opetussuunnitelman, jota käytetään opetuksen perustana kaikissa Suomen valtionosuutta saavissa musiikkioppilaitoksissa (Taiteen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2002). Tässä muuten laajassa opetussuunnitelmassa on kuitenkin hyvin vähän mainintaa vanhempien läsnäolosta tai oppimisympäristöstä. Opetussuunnitelman perusteet listaavat yhdeksi kohdaksi yhteistyön huoltajien kanssa, mutta eivät tarkenna sisältöä tältä kohdin enempää. Opetuksen toteuttamista ja opiskeluympäristöä koskevissa luvuissa todetaan että tavoitteena on opiskeluympäristö, jossa vallitsee avoin, rohkaiseva ja myönteinen ilmapiiri. Opiskeluympäristön tulisi Opetushallituksen mukaan olla sellainen, että oppilaalla olisi mahdollisuus kykyjensä ja musiikillisen ilmaisunsa tavoitteelliseen, monipuoliseen kehittämiseen.

Nämä tavoitteet ovat hyviä ja kunnioitettavia. Ne ovat kuitenkin vain tavoitteita, eikä opetussuunnitelmassa kerrota, miten nämä tavoitteet voitaisiin toteuttaa. Varsinkin hyvin pienten lasten kohdalla vanhemman yhteys lapsen opettajaan ja koko lapsen harrastukseen on mielestäni ehdottoman tarpeellinen. Monilla musiikkiopistoilla on internet-sivuillaan opiston opetussuunnitelma; harvoissa on kuitenkin minkäänlaista mainintaa vanhemman läsnäolosta lapsen harrastuksessa.

Suzukimenetelmässä korostetaan ajatusta, että tarkoituksena ei ole tuottaa huippumuusikoita, vaan hyviä ihmisiä. Usein ihmiset arvostavatkin vain päämäärää, ei matkaa, jolla päämäärään päästään. Vanhempien tulisi aina muistaa, että soittoharrastuksen tavoite on kehittää lasta ihmisenä ja osana yhteiskuntaa. Joskus vanhemmat kuitenkin keskittyvät liikaa tuloksiin ja siihen, mitä pitäisi vielä oppia, eikä siihen, mitä jo osataan.

Mielestäni vanhemman merkitys kilpailutilanteiden estämisessä on ratkaiseva. Lapsen asenne kilpailuun, oli kyse soitosta tai koulutyöstä, lähtee kotoa. Kun vanhempi on tiiviisti mukana lapsen soittoharrastuksessa, tulisi vanhemman olla erityisen varovainen omien sanojensa suhteen. Lapsi ei näe soittokaverinsa nopeaa kehitystä niin sanottuna uhkana hänelle itselleen, mutta vanhempi saattaa ihmetellä, miksi hänen lapsensa ei ole yhtä pitkällä. Tässä on mielestäni suzukimenetelmän vaara, koska kappaleet opetellaan tietyssä järjestyksessä ja siten lasten on helppo verrata edistymistään. Vanhempainkoulutus ja opettajan ja vanhemman hyvä, luottava suhde voi kuitenkin auttaa. Jos opettaja on saanut uudet vanhemmat ymmärtämään jo vanhempainkoulutuksessa, että kilpailutilanteet voidaan estää, ei ongelmaa tule.

On tärkeää, että lasten kehittyessä myös vanhemmat kehittyvät. Vanhempainillat ja muut tilaisuudet, jossa vanhemmat pääsevät puhumaan keskenään, ovat tärkeitä. Samalla tavalla kuin lapset kertaavat läksyjään, vanhempien tulisi kerrata vanhempainkoulutuksessa opittuja asioita.

Jos vanhemmat, opettaja ja musiikkiopisto pystyvät tekemään yhteistyötä lapsen kokonaisvaltaisen kehittymisen ja kasvamisen hyväksi, voi lapsi, ja samalla myös hänen vanhempansa, nauttia soittoharrastuksen tarjoamasta matkasta.

6.3 Oman pedagogisen identiteetin vahvistuminen

Tämän opinnäytetyön tekeminen on ollut pitkä prosessi. Kun on aloittanut oman soittoharrastuksen suzukimenetelmällä, on vaikeaa katsoa menetelmää ulkopuolelta. Opintojeni aikana olen tutustunut muihin soitinopetusmenetelmiin, mutta suzukimenetelmä on aina tuntunut minulle sopivimmalta. Tämä tietysti johtuu siitä, että olen ollut menetelmän parissa 22 vuotta. Usein olen kuitenkin miettinyt olenko vain ajautunut suzukimenetelmän kannattajaksi vai onko tämän menetelmän valitsemiseen muitakin syitä kuin oma suzukioppilastaustani.

Tätä työtä tehdessäni olen huomannut, että vaikka tällä hetkellä soitinopetuksessa on valtava määrä erilaisia menetelmiä, on suzukimenetelmä se, jolla itse haluan opettaa. Lapsen oman kehityskaaren seuraaminen on mielestäni tärkeä asia, kun opetetaan pieniä lapsia.

Opinnäytetyön tekeminen on ollut positiivinen ja opettava kokemus. Olen tätä työtä tehdessä pystynyt tarkastamaan omia ajatuksiani suzukimenetelmästä ja samalla vahvistamaan omaa pedagogista identiteettiäni. Tämä työn valmistuttua olen varmpempi siitä, mikä minun oma opetusfilosofiani tulevaisuudessa on.

Lähteet

Fredrikson, M. 2003. Lapsen musiikillisen kehityksen tutkimus. Teoksessa T. Eerola, J. Louhivuori & P. Moisala. Johdatus musiikintutkimukseen. Helsinki: Suomen Musiikkitieteellinen Seura.

Himberg, L., Laakso, J., Peltola, R., Näätänen, R. & Vidjeskog, J. 1999. Kehittyvä ihminen. Helsinki: WSOY.

Musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2002. Opetushallitus.
Saatavilla [www-muodossa](http://www.muodossa)
http://www.edu.fi/julkaisut/maaraykset/ops/musiik_tait_ops_2002.pdf 22.2.2007.

Mäkilä, M.-L. 1999-2007. Suzukiopettajakoulutuksen luennot.

Mäkilä, M.-L. Haastattelu. 17.2.2005.

Puukko, E. Haastattelu. 21.2.2005.

Suzuki, S. 1983. Nurtured by love. Summy-Birchard Inc.

Suzuki, S. 1981. Ability development from age zero. Summy-Birchard Inc.

Takahashi, T. Haastattelu. 30.7.2005.

LIITE 1

Kysymykset opettajille

YLEISTÄ

- Missä opetat? Kuinka kauan olet opettanut?
- Kuinka kauan olet opettanut suzukimenetelmällä?
- Millä tavalla valitset oppilaat opetukseen?

VANHEMPAINKOULUTUS

- Miten teidän opistossanne järjestetään vanhempainkoulutus?
- Miten vanhemmat ovat suhtautuneet vanhempainkoulutukseen?
- Onko tullut vastaan vanhempia, joiden kanssa yhteistyö ei ole sujunut?
- Mitkä ovat tärkeimmät asiat koulutuksessa, jotka haluaisit vanhempien tajuavan?
- Miten vanhemman rooli muuttuu lapsen kasvaessa?
- Minkä ikäinen lapsi voisi käydä tunnilla yksin?

SOITTOTUNNIT

- Miten vanhemman läsnäolo vaikuttaa lapsen oppimiseen tai käyttäytymiseen soittotunnilla?
- Voiko siitä olla haittaa?
- Jos tunnit eivät suju odotetusti, mitä opettaja voi tehdä auttaakseen vanhempaa?

VANHEMPI KOTONA

- Mikä on vanhemman rooli kotona? Esimerkiksi harjoittelun aikana?
- Miten vanhempi voi auttaa lasta oppimaan?

LIITE 2

Kysymyksiä vanhemmille

YLEISTÄ

- Miten valitsitte musiikkiopiston?
- Olitko tietoinen suzukimenetelmän mahdollisuudesta opistossa?
- Miksi juuri huilu? Oliko se lapsen toive?
- Mitä mieltä olet nyt menetelmästä?
- Onko mielipiteesi muuttunut sen jälkeen kun lapsi aloitti menetelmällä soittamisen?

VANHEMPAINKOULUTUS

- Mitä mieltä olit vanhempainkoulutuksesta?
- Jäikö sinulle kysymyksiä, joihin et saanut vastausta koulutuksen aikana?
Mitä ne olivat?